

Siirtolaisuusinstituutin vuosien 1991–95 tutkimusohjelma

Siirtolaisuusinstituutin tehtävänä on suorittaa ja edistää muuttoliikkeisiin kohdistuvaa tutkimusta sekä kehittää yhteistoimintaa korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja alan yhteisöjen kanssa. Tavoitteeskeisen ja pitkäjänteisen tutkimustoiminnan toteuttamiseksi Siirtolaisuusinstituutti on laatinut sekä valtakunnallisen tutkimuspoliittisen ohjelman että laitoksen oman tutkimusohjelman viisivuotiskaudeksi 1986–90. Vuosille 1991–95 tarkoitettu ohjelma on hyväksytty instituutin valtuuskunnassa 19.11.1990. Ohjelmat ovat tavoitteellisia ja niitä on luonnollisesti jouduttu vuosittain arvioimaan uudelele muuttuneiden tutkimustarpeiden ja saadun rahoituksen myötä. Näin käynee jatkossakin, sillä nopeasti etenevä Euroopan integraatiokehitys, Itä-Euroopasta Suomeen ja muualle läntisiin teollisuusmaihin kohdistuva muuttopaine sekä lisääntyvä pakolaisuus luovat uusia tutkimustarpeita yhteiskunnallisen suunnittelun ja päätöksenteon perustaksi.

Vuosille 1991–95 tarkoitetun tutkimusohjelman sisältämät teemat jakaantuvat seitsemään päälohkoon. Edelliseen ohjelmaan verrattuna muutosta on tapahtunut sekä alueellisesti, sillä ohjelmassa tarkastellaan mm. Suomesta Keski-Eurooppaan sekä Norjaan ja Tanskaan suuntautunutta siirtolaisuutta, että tieteellisesti, sillä uutena tutkimuskohteena on kult-

tuurikonfliktien ilmeneminen maahanmuuton yhteydessä.

Maassamuuton osalta vuoden 1990 muuttoliikesymposiumin tuloksiin liittyen tehdään uusi kartoitus maassamuuton tutkimustilanteesta. Myöskään kuntien sisäisestä maassamuutosta ei ole toistaiseksi kattavaa valtakunnallista tutkimusta. Lisäksi selvitetään väestön ikä- ja koulutusrakenteen muutoksen vaikutusta maassamuuttoon.

Maahanmuuton osalta tutkitaan sekä siirtolaisia että pakolaisia. Vuonna 1990 Suomen ulkomaalaisväestöä oli noin 20 000 henkeä ja ulkomailla syntyneiden määrä oli noin 55 000. Suomeen kohdistuu suurta muuttopainetta erityisesti Neuvostoliitosta ja Itä-Euroopan maista ja ulkomaalaisten määrä tulee lähivuosina huomattavasti kasvamaan. Vuosina 1991 ja -92 selvitetään Suomessa asuvan ulkomaalaisväestön alueellinen sijoittuminen ja hyvinvointi. Ensisijaisena tutkimuskohteena voisi olla inkerinsuomalaisten ja muiden Neuvostoliiton suomalaisten muutto Suomeen.

Suomen pakolaisväestö on tällä hetkellä runsaat 2000 henkeä, ja se ilmeisesti tulee lähivuosina kasvamaan huomattavasti ennen kaikkea turvapaikanhakijoiden lisääntyessä. Siirtolaisuusinstituutti on alusta asti sisällyttänyt toimintansa piiriin myös maahanmuuttajat, joista pakolaiset

muodostavat osan. Siirtolaisuusinstituutista tulisi kehittää myös pakolaistutkimuksen osalta yhteistyöelin ja koordinaattori. Vuosien 1993 ja 1994 teemana on pakolaiset ja kunta.

Pohjoismaista siirtolaisuutta tarkastellaan paluumuuton pitkän aikavälin seuranta tutkimuksessa sekä Suomesta Tanskaan ja Norjaan suuntautuneen uusimman siirtolaisuuden osalta. Siirtolaisuutta muualle Eurooppaan tarkastellaan jo alkaneessa Jouni Korkiasaaren tutkimuksessa suomalaisista siirtolaisista ja ulkosuomalaisista. Lisäksi vuonna 1992 on tarkoitus aloittaa Euroopan integraatio ja muuttoliike -hanke. Muuta siirtolaisuustutkimusta edustaa suunnitelma aiheesta Suomeen suuntautuva siirtolaisuus ja kulttuurikonfliktit.

Kaukosiirtolaisuuden osalta aloitetaan hankkeet Suomesta Uuteen-Seelantiin ja Australiaan suuntautuneesta siirtolaisuudesta, jotka toteutettaneen ohjelmakau-

den alussa aloitettavan Suomen siirtolaisuuden historia -projektin yhteydessä.

Tutkimustoiminnan kehittäminen

Siirtolaisuusinstituutin tutkimustoiminnan kasvaneista tehtäväalueista johtuen ensisijainen tavoite on saada lisää taloudellisia resursseja tutkimustoimintaan. Tähän liittyy myös kirjaston, arkiston ja atk-pohjaisen dokumentoinnin kehittäminen. Tutkimusten seuranta voidaan edelleen kehittää henkilökohtaisella ohjauksella, ryhmätyöskentelyllä, seminaaritoiminnalla, raportoinnilla sekä suunnittelu- ja seurantar ryhmän kokouksilla. Myös tutkimusorganisaatiota tulee kehittää korostamalla erityisesti tavoitejohtamista ja tulostavastuuta. Menestyksellinen tutkimustoiminta edellyttää vakinaisten tutkijainten perustamista.

Timo Virtanen